

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

ΤΗΣ 4^{ης} ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 20^{ης} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2013

-----0-----

Μ Ε Λ Η : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Γεώργιος Κωνσταντάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη και Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Αντιπρόεδροι, Ευάγγελος Νταής, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Αντώνιος Κατσαρόλης, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή και Βασιλική Σοφianού, Σύμβουλοι.

Οι Αντιπρόεδροι Μιχαήλ Ζυμής και Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και οι Σύμβουλοι Νικόλαος Μηλιώνης και Κωνσταντίνος Κωστόπουλος απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Αγγελική Πανουτσακοπούλου αποχώρησε από τη διάσκεψη σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Α΄.

.....

Β΄. Ακολούθως, η Σύμβουλος Ευαγγελία - Ελισσάβητ Κουλουμπίνη, η οποία ορίστηκε εισηγήτρια με τα Πρακτικά των 25^{ης}/8-11-2012 και 26^{ης}/13-11-2012 Συνεδριάσεων του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, φέρει προς συζήτηση το ζήτημα των προσώπων που νομιμοποιούνται να ασκήσουν αίτηση ανάκλησης κατά των Πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών, μετά την νέα ρύθμιση της παρ.4 του άρθρου 77 του ν.4055/2012 όπου θεσμοθετείται το πρώτον η αίτηση ανάκλησης στο προληπτικό έλεγχο των δαπανών, ώστε να κριθεί περαιτέρω το παραδεκτό των κρινόμενων αιτήσεων ανάκλησης καθώς και των συναφώς ασκηθέντων παρεμβάσεων. Το εν λόγω ζήτημα παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τα ως άνω Πρακτικά, ως μείζονος σπουδαιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ.1 εδάφ.γ του π.δ. 774/1980. Ειδικότερα το παραπέμπον VII Τμήμα δέχθηκε, κατά πλειοψηφία ότι, μετά την νομοθετική ρύθμιση της διαδικασίας ανάκλησης των πράξεων του Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου δαπανών, το μεν δεν θεμελιώνεται

έννομο συμφέρον από την ιδιότητα του δημότη ή του δημοτικού συμβούλου, καθόσον στην περίπτωση αυτή ο αιτών δεν περιλαμβάνεται στα πρόσωπα που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη Πράξη, το δε δεν ερείδεται στις νέες διατάξεις αρμοδιότητα για την άσκηση της αίτησης ανάκλησης κατά των ως άνω Πράξεων από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας καθόσον αυτός δεν περιλαμβάνεται σ' αυτούς που υφίστανται έννομες συνέπειες από την έκδοση των Πράξεων αυτών, ούτε στα πρόσωπα που θίγονται άμεσα δικαιώματά τους από τις Πράξεις αυτές, σε κάθε περίπτωση τέτοιου είδους αρμοδιότητα δεν δύναται να θεμελιωθεί στο εν γένει θεσμικό του ρόλο ως εκπροσώπου του δημοσίου συμφέροντος, προεχόντως διότι οι αρμοδιότητες των δημοσίων οργάνων πρέπει, σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας, να είναι σαφώς ορισμένες και συγκεκριμένες και να ασκούνται, ως ο νόμος ορίζει. Κατά συνέπεια, το Τμήμα έκρινε κατά πλειοψηφία ότι, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες, το μεν η ασκηθείσα υπό την ιδιότητα της δημότη και δημοτικής συμβούλου του Δήμου Γλυφάδας αίτηση ανάκλησης της Αθηνάς Λυγνού, λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος, το δε η αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας για την ανάκληση της ως άνω Πράξης, διότι από καμία διάταξη της κείμενης νομοθεσίας δεν προβλέπεται η αρμοδιότητα για την άσκηση τέτοιας αίτησης. Συναφώς, έκρινε ότι πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες, λόγω μη πρόβλεψης σχετικής δυνατότητας στο νόμο, οι παρεμβάσεις υπέρ της διατήρησης της προσβαλλόμενης πράξης και κατά της αίτησης ανάκλησης του Γενικού Επιτρόπου, οι οποίες ασκήθηκαν από τους φερόμενους ως δικαιούχους των χρηματικών ενταλμάτων καθώς και από τον

διατάκτη των υπό κρίση δαπανών (Δήμο Γλυφάδας). Στην περίπτωση δε που ήθελε γίνει δεκτό ότι ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας έχει αρμοδιότητα να ασκεί αίτηση ανάκλησης κατά Πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών, η κρινόμενη αίτηση ανάκλησης θα ήταν παραδεκτή μόνο κατά το μέρος που αφορά στην θεώρηση του μη εξοφληθέντος χρηματικού εντάλματος (70/2012), ενώ περαιτέρω, εξ αφορμής της ως άνω αίτησης το Τμήμα τούτο δεν θα μπορούσε να επιληφθεί οίκοθεν της επανεξετάσεως της νομιμότητας των εξοφληθέντων με τα επίμαχα χρηματικά εντάλματα δαπανών, δοθέντος ότι δεν είναι πλέον ο εκδών την Πράξη δικαστικός σχηματισμός, άλλωστε τέτοια δυνατότητα, όπως παγίως έχει κρίνει το Δικαστήριο τούτο, συντρέχει μόνο στη περίπτωση που η προσβαλλόμενη Πράξη έσφαλε περί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του νόμου, ενώ οι προβαλλόμενοι με την ανωτέρω αίτηση λόγοι ανάκλησης πλήττουν, αποκλειστικά, το πραγματικό θεμέλιο της προσβαλλόμενης Πράξης. Ακολούθως, λόγω των εγειρόμενων μείζονος σπουδαιότητας ζητημάτων, το Τμήμα παρέπεμψε την παρούσα υπόθεση προς κρίση στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Διονύσιος Λασκαράτος εξέφρασε επί των ανωτέρω ζητημάτων την ακόλουθη γνώμη:

«1) Η διάταξη του άρθρου 21 παρ.1 εδ.γ' του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν.4055/2013 ορίζει ότι το Κλιμάκιο που επιλαμβάνεται της υποθέσεως κατά τον διενεργούμενο προληπτικό έλεγχο των δαπανών δύναται λόγω μείζονος

σπουδαιότητας του προκύψαντος θέματος που έχει γενικότερη σημασία να παραπέμψει την υπόθεση στην Ολομέλεια με πρακτικό που επέχει θέση εισηγήσεως. Επομένως τα ζητήματα που ανέκυψαν στο VII Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και παραπέμπονται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου προς επίλυση με βάση την ως άνω διάταξη, όπως τροποποιήθηκε, απαραδέκτως υποβάλλονται με τα πρακτικά του Τμήματος αυτού.

2) Γνώμη επί της ουσίας της υποθέσεως εφόσον η Ολομέλεια κρίνει ότι παραδεκτώς παραπέμπεται στην Ολομέλεια η κρινόμενη υπόθεση.

Επί των ζητημάτων της υποθέσεως του VII Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου που παραπέμπονται λόγω γενικότερης σημασίας στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου θεωρώ ότι ορισμένα εξ αυτών δεν προκύπτουν ούτε αποτελούν θέματα που ανέκυψαν κατά την εξέταση της εν λόγω υπόθεσης, αφού αυτά περιορίζονται στην δυνατότητα άσκησης αίτησης ανάκλησης από 1) τον Γ.Ε.Ε. στο Ελεγκτικό Συνέδριο, 2) τον ιδιώτη και 3) παρέμβασης τρίτου και συνεπώς δεν επιτρέπεται να εξετασθούν. Ειδικότερα δεν προκύπτει ότι ανέκυψε προς επίλυση το ζήτημα που αναφέρεται Ι) στο β' εδάφιο της α' περίπτ. του Α' Κεφαλαίου, ήτοι αν καταλείπεται πεδίο παράλληλης εφαρμογής με βάση την υπάρχουσα νομολογία, για την οίκοθεν ανάκληση των πράξεων και σε καταφατική περίπτωση ποιος είναι ο αρμόδιος δικαστικός σχηματισμός (Τμήμα ή Κλιμάκιο), ΙΙ) στο Κεφ. Β' ως προς το β' ερώτημα, που ζητείται η επίλυση του θέματος ισχύος ή μη της επανεξετάσεως της νομιμότητας της δαπάνης αυτεπαγγέλτως με πρόταση του Προέδρου του Κλιμακίου.

3) Επί των λοιπών ζητημάτων εκθέτω τα ακόλουθα.

A) Αναφορικά με τα ερωτήματα (ζητήματα) με στοιχ. α+γ του Α' κεφαλαίου (αν την αίτηση ανάκλησης δικαιούται να ασκήσει μόνο ο διατάκτης και ο ενδιαφερόμενος α' ζήτημα – ή και ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου – γ' ζήτημα), η διάταξη του άρθρου 77 παρ. 4 του ν.4055/12 ορίζει ότι αιτήσεις ανάκλησης των Πράξεων ή Πρακτικών των Κλιμακίων υποβάλλονται από αυτόν που έχει έννομο συμφέρον μέσα σε προθεσμία 30 ημερών. Ο Γενικός Επίτροπος Επικρατείας δεν έχει προσωπική σχέση με τη δημοσιονομική διαφορά ούτε θίγονται άμεσα ή έμμεσα δικαιώματά του από την πορεία της υπόθεσης (διαφοράς), αλλά συμμετέχει στη διαδικασία με την θεσμική του ιδιότητα ως εκπρόσωπος του δημοσίου συμφέροντος για την νόμιμη εκταμίευση του κρατικού χρήματος. Εξάλλου η διάταξη του άρθρου 29 παρ. 3 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως γενική, εφαρμοζόμενη τόσο στο στάδιο του προληπτικού όσο και σε εκείνο του κατασταλτικού ελέγχου, όπως έχει κριθεί άλλωστε και νομολογιακά, παρέχει αυτοτελώς την αρμοδιότητα άσκησης αίτησης ανάκλησης στην έννοια και στα όρια του εννόμου συμφέροντος, που ορίζει η νέα ως άνω διάταξη. Προς επίρρωση του τελευταίου παραπέμπω στην Εισηγητή Έκθεση, στην οποία ρητά αναφέρεται ότι θεσπίζεται η δυνατότητα υποβολής αίτησης ανάκλησης, η άσκηση της οποίας έχει καθιερωθεί κατά την πάγια νομολογία των αρμοδίων Τμημάτων και καθορίζεται ως αρμόδιος δικαστικός σχηματισμός το Τμήμα. Συνεπώς, δεν έχει επέλθει τροποποίησης της προηγούμενης νομοθεσίας στο θέμα αυτό, ούτε μεταβολή

στην παγιωθείσα νομολογία αναφορικά με τα δικαιούμενα πρόσωπα για την υποβολή αίτησης ανάκλησης.»

I. Η εισηγήτρια Σύμβουλος Ευαγγελία - Ελισσάβετ Κουλουμπίνη, εξέθεσε τα ακόλουθα:

1. Με την 48/2012 Πράξη του Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου δαπανών στο VII Τμήμα κρίθηκε ότι πρέπει να θεωρηθούν τα υπ' αριθμ. 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 και 77 οικονομικού έτους 2012, χρηματικά εντάλματα πληρωμής του Δήμου Γλυφάδας Νομού Αττικής συνολικού ποσού 8.867.818,00 ευρώ. Τα εντάλματα αυτά αφορούσαν: α) Στην καταβολή του τιμήματος για την απευθείας αγορά δύο οικοπέδων, τα οποία κείνται στα οικοδομικά τετράγωνα (Ο.Τ.) 464 και 477 του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Γλυφάδας και κρίθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 191 παρ.1 του «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (ν.3463/2006, ΦΕΚ 114 Α') όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 20 παρ.12 του ν.3731/2008, (ΦΕΚ 263 Α'), ως «τα μόνα κατάλληλα για την εκπλήρωση δημοτικού σκοπού» (δημιουργία παιδικής χαράς) στους συγκύριους των εν λόγω οικοπέδων και, συγκεκριμένα στην καταβολή συνολικού ποσού 2.926.498,00 ευρώ στον Χρήστο Παπαδημητρίου (υπ' αριθμ. 69 και 75 Χ.Ε.), ποσού 2.926.499,00 ευρώ στον Δημήτριο Παπαδημητρίου (με τα υπ' αριθμ. 71 και 76 Χ.Ε.), ποσού 1.438.818,00 ευρώ στη Βασιλική Παπαδημητρίου (με το υπ' αριθμ. 74 Χ.Ε.) και ποσού 1.487.679,00 ευρώ στον Σπυρίδωνα Παπαδημητρίου (με το υπ' αριθμ. 70 Χ.Ε.). β) Στην καταβολή της αμοιβής στο δικηγόρο Αλέξανδρο Χολέβα, ποσού 22.441,40 ευρώ (με το υπ'

αριθμ. 73 Χ.Ε.) για έλεγχο τίτλων και παράσταση στο οικείο συμβόλαιο αγοράς του οικοπέδου στο Ο.Τ. 464 και στην καταβολή αμοιβής στη συμβολαιογράφο Αικατερίνη Γλέζου - Γεωργοπούλου, συνολικού ποσού 65.882,60 ευρώ (με τα υπ' αριθμ. 72 και 77 Χ.Ε.) για τη σύνταξη και υπογραφή των δύο συμβολαίων των πιο πάνω οικοπέδων. Τα ως άνω χρηματικά εντάλματα πληρωμής, εκτός από το υπ' αριθμ. 70, ποσού 1.487.679,00 ευρώ με δικαιούχο τον Σπυρίδωνα Παπαδημητρίου εξοφλήθηκαν, σύμφωνα με την 57478/30-10-2012 βεβαίωση της Αναπληρώτριας Διευθύντριας Οικονομικού του Δήμου Γλυφάδας.

2. Με την, από 14-8-2012, αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και την 48758/4-8-2012 αίτηση της Αθηνάς Λυγνού, «κατοίκου – δημότη του Δήμου Γλυφάδας και δημοτικής συμβούλου του ίδιου Δήμου» ζητήθηκε η ανάκληση της υπ' αριθμ. 48/2012 πράξης του Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου δαπανών στο Τμήμα τούτο. Παράλληλα με το 53107/2-10-2012 «Υπόμνημα –Παρέμβαση» οι δικαιούχοι των χρηματικών ενταλμάτων στα οποία αφορά η προσβαλλόμενη Πράξη Σπυρίδων Παπαδημητρίου και Βασιλική Παπαδημητρίου επιδιώκουν την απόρριψη της ως άνω αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης Πράξης. Επίσης την απόρριψη της ίδιας ως άνω αίτησης επιδιώκει ο Δήμος Γλυφάδας με την 54688/15-10-2012 «Αίτηση-Υπόμνημα» και το 57724/30-10-2012 «Συμπληρωματικό Υπόμνημα» του Δημάρχου του.

3. Με την ανωτέρω αίτηση του Γενικού Επιτρόπου προβάλλονται δύο λόγοι για τη θεμελίωση της αιτούμενης ανάκλησης της προσβαλλόμενης πράξης,

ήτοι ότι: α) ελλείπει η εκ του νόμου απαιτούμενη πριν την εκτέλεση των εντελλόμενων με τα επίμαχα χρηματικά εντάλματα δαπανών απόφαση δημοσιονομικής δέσμευσης της αναγκαίας πίστωσης, καθόσον οι σχετικές 97 και 98/23-3-2012 αποφάσεις δημοσιονομικής ανάληψης υποχρέωσης της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου Γλυφάδας ακυρώθηκαν με την 19228/17525/16259/15036/5-6-2012 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, την οποία (ακύρωση) δεν είχε υπόψη του το Κλιμάκιο κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, β) εσφαλμένα έγινε δεκτό με την προσβαλλόμενη Πράξη ότι δεν υπήρξε αδικαιολόγητη επιβάρυνση του Δήμου από την προσδιορισθείσα τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο των αγορασθέντων οικοπέδων, καθόσον κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ενόψει της υφιστάμενης δημοσιονομικής συγκυρίας, οι τιμές των ακινήτων παρουσιάζουν πτωτική τάση.

4. Το VII Τμήμα με τα Πρακτικά των 25^{ης}/8-11-2012 και 26^{ης}/13-11-2012 Συνεδριάσεών του έκρινε, κατά πλειοψηφία, τα ακόλουθα : α) Δεν θεμελιώνεται έννομο συμφέρον από την ιδιότητα του δημότη ή του δημοτικού συμβούλου, καθόσον στη περίπτωση αυτή ο αιτών δεν περιλαμβάνεται στα πρόσωπα που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη Πράξη και ουδείς ειδικός (προσωπικός) δεσμός υφίσταται με τις εξ αυτής απορρέουσες έννομες συνέπειες, μη αρκούντος του γενικού ενδιαφέροντος για την τήρηση του νόμου ή του ειδικότερου ενδιαφέροντος για την καλή διαχείριση της περιουσίας του Δήμου, το οποίο μπορεί να ικανοποιηθεί με την άσκηση των προβλεπόμενων μέσων στο πλαίσιο του οικείου διοικητικού

και δικαστικού ελέγχου της δραστηριότητας της δημόσιας διοίκησης. β) Από τις νέες διατάξεις του άρθρου 77 παρ.4 του ν.4055/2012 δεν προβλέπεται αρμοδιότητα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για την άσκηση αίτησης ανάκλησης κατά Πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών, καθόσον αυτός δεν περιλαμβάνεται σ' αυτούς που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη Πράξη, ούτε άλλωστε στα πρόσωπα που θίγονται άμεσα δικαιώματά τους από την Πράξη αυτή. Περαιτέρω τέτοια αρμοδιότητα δεν παρέχεται ούτε με τις διατάξεις του άρθρου 79 παρ.1 του «Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου» ούτε και με τις διατάξεις του άρθρου 112 παρ.9 του ίδιου ως άνω ν.4055/2012 με τις οποίες τροποποιήθηκε ο «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών» και επήλθαν μεταβολές στο θεσμό της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ούτε από καμία άλλη διάταξη της κείμενης νομοθεσίας. Επίσης η αρμοδιότητα αυτή δεν δύναται να θεμελιωθεί ούτε στην επίκληση των διατάξεων του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 29 παρ.3 του «Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου» καθόσον η εν λόγω ρύθμιση αφορά στη ανάκληση ή τροποποίηση Πράξεων που εκδόθηκαν στο στάδιο του κατασταλτικού ελέγχου. Αντίθετο δε επιχείρημα δεν δύναται να συναχθεί από τον εν γένει θεσμικό ρόλο του Γενικού Επιτρόπου ως εκπροσώπου του δημοσίου συμφέροντος προεχόντως διότι, οι αρμοδιότητες των δημοσίων οργάνων πρέπει, σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας, που διέπει τη συνολική έννομη τάξη να είναι σαφώς ορισμένες και συγκεκριμένες και να ασκούνται ως ο νόμος ορίζει. γ) Από τις νέες διατάξεις του άρθρου 77 παρ.4 του

ν.4055/2012 δεν προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης παρέμβασης ενώπιον του αρμοδίου Τμήματος κατά την εξέταση των αιτήσεων ανάκλησης των πράξεων των Κλιμακίων Προληπτικού ελέγχου δαπανών. Συνακόλουθα απέρριψε ως απαράδεκτες, το μεν την αίτηση ανάκλησης της δημότη Γλυφάδας και δημοτικής συμβούλου Αθηνάς Γλυνού λόγω έλλειψης έννομου συμφέροντος, το δε την αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, διότι από καμία διάταξη της κείμενης νομοθεσίας δεν προβλέπεται η αρμοδιότητά του αυτή, καθώς και τις συναφώς ασκηθείσες πρόσθετες παρεμβάσεις των φερόμενων ως δικαιούχων των χρηματικών ενταλμάτων καθώς και του διατάκτη της δαπάνης (Δήμου Γλυφάδας) που ασκήθηκαν υπέρ της διατήρησης ισχύος της προσβαλλόμενης Πράξης, λόγω έλλειψης νομοθετικής πρόβλεψης. Περαιτέρω, το αρμόδιο Τμήμα έκρινε ότι στην περίπτωση που ήθελε γίνει δεκτό ότι ο Γενικός Επίτροπος έχει αρμοδιότητα να ασκήσει αίτηση ανάκλησης κατά των πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών, η κρινόμενη αίτηση θα ήταν παραδεκτή μόνο κατά το μέρος της προσβαλλόμενης πράξης που αφορά στην θεώρηση του μη εξοφληθέντος χρηματικού εντάλματος (70/2012) καθόσον μετά την εξόφληση των λοιπών χρηματικών ενταλμάτων έχει πλέον ολοκληρωθεί η διαδικασία του προληπτικού ελέγχου και κάθε σχετική με τον έλεγχο αυτό αρμοδιότητα έχει εξαντληθεί. Σε κάθε περίπτωση εξ αφορμής της ανωτέρω αίτησης το Τμήμα τούτο δεν θα μπορούσε να επιληφθεί οίκοθεν της επανεξέτασης της νομιμότητας των εξοφληθέντων με τα επίμαχα χρηματικά εντάλματα δαπανών, διότι δεν είναι ο εκδών την Πράξη Δικαστικός σχηματισμός (ήτοι το όργανο του πρώτου βαθμού κρίσης) άλλωστε, όπως έχει κρίνει παγίως

το Δικαστήριο τούτο τέτοια δυνατότητα παρέχεται μόνο στην περίπτωση που η προσβαλλόμενη Πράξη έσφαλε περί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του νόμου, ενώ οι προβαλλόμενοι με την ως άνω αίτηση λόγοι ανάκλησης πλήττουν αποκλειστικά το πραγματικό θεμέλιο της προσβαλλόμενης Πράξης. Λόγω όμως της μείζονος σπουδαιότητας των ως άνω θεμάτων, το Τμήμα αποφάσισε, πριν εκφράσει την οριστική του κρίση, να παραπέμψει τα ως άνω ζητήματα στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 παρ.1 περιπτ. γ του π.δ.774/1980.

II. Α. Στο άρθρο 98 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α) ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους καθώς και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό... 2. Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρυθμίζονται και ασκούνται όπως νόμος ορίζει...». Εξάλλου ο «Οργανισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (π.δ/γμα 774/1980, ΦΕΚ 189 Α΄) υπό τον τίτλο «Διαδικασία ασκήσεως Προληπτικού Ελέγχου» ορίζει στο άρθρο 17 παρ.1 περιπτ. β΄ ότι «1. Το Ελεγκτικόν Συνέδριον α) ... β) Ασκει τον κατά το άρθρον 98 του Συντάγματος έλεγχον των δαπανών του Κράτους ως και των δι' ειδικών νόμων εις τον έλεγχον αυτού υπαγομένων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως ή άλλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου επί τω τέλει της βεβαιώσεως ότι υπάρχει δια ταύτας νομίμως κεχορηγημένη πίστωσης και ότι κατά την πραγματοποίησιν τούτων ετηρήθησαν οι διατάξεις του κώδικος περί δημοσίου λογιστικού και παντός άλλου νόμου ή διατάγματος ή κανονιστικής αποφάσεως...» και στο άρθρο 21 παρ.1, ότι :

«1. Εάν εκ του διενεργηθέντος ελέγχου διαπιστωθή ότι δια δαπάνην τινά δεν συντρέχουν εν όλω ή εν μέρει αι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 εδαφ. β' του άρθρου 17 του παρόντος, ο αρμόδιος ... Επίτροπος αρνείται δι' ητιολογημένης πράξεως του την θεώρησιν του εντάλματος ... Υποβαλλομένου εκ νέου του εντάλματος προς θεώρησιν ... ο Επίτροπος ή θεωρεί τούτο εφ' όσον ήρθησαν οι λόγοι της μη θεωρήσεως, ή υποβάλλει τούτο δι' εκθέσεώς του εις τον οικείον Τμήμα του Συνεδρίου αποφαινόμενον δια πράξεως του ή περί της θεωρήσεως εις την εν τοιαύτη περιπτώσει υποχρεούται να προβή ... ο Επίτροπος ή περί της μη θεωρήσεως του εντάλματος...». Εξάλλου, το άρθρο 77 του ν.4055/2012 «Δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» (ΦΕΚ Α' 51) ορίζει στην παρ.2, ότι «Όπου στο κείμενο του άρθρου 21 του π.δ.774/1980 αναφέρεται η λέξη «Τμήμα» αντικαθίσταται με τη λέξη «Κλιμάκιο» ...» ενώ, με την παρ.4 του ίδιου άρθρου προστίθεται παράγραφος 5 στο ως άνω άρθρο 21, η οποία ορίζει ότι «Αιτήσεις ανάκλησης των Πράξεων ή Πρακτικών των Κλιμακίων σε περίπτωση πλάνης περί τα πράγματα ή το νόμο υποβάλλονται στη γραμματεία του αρμοδίου Τμήματος από αυτόν που έχει έννομο συμφέρον μέσα σε προθεσμία τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της Πράξης ή του Πρακτικού του Κλιμακίου στον οικείο φορέα. Τις αιτήσεις ανάκλησης εξετάζει το αρμόδιο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφαινόμενο σε συμβούλιο. Δεύτερη αίτηση ανάκλησης κατά της ίδιας πράξης δεν επιτρέπεται.».

Β. Περαιτέρω, ο “Οργανισμός του Ελεγκτικού Συνεδρίου” (π.δ/γμα 774/1980) ορίζει στο άρθρο 3 παρ.2 ότι: «Δια την παρά τω Συνεδρίω εκπροσώπησιν της Επικρατείας τάσσεται παρ' αυτό Γενικός Επίτροπος ...» και

στο άρθρο 79 παρ.1, ότι «Ο Γενικός Επιτροπος της Επικρατείας : α) Παρίσταται εις τας Συνεδριάσεις των Τμημάτων και της Ολομελείας και ακούεται επί πάσης συζητουμένης παρά τούτων υποθέσεως, δικαιούται δε να εκφέρη την γνώμην του και επί των παρά των Κλιμακίων συζητουμένων υποθέσεων. β) Ασκει τα κατά τα άρθρα 29, 30, 53, 58 και 62 ένδικα μέσα δικαιούμενος να λαμβάνη γνώσιν όλων των αναγκαίων προς τούτο στοιχείων. γ) Εισάγει ενώπιον του Σώματος παν ζήτημα εφ' ού ζητείται συγκατάθεσις ή γνώμη ή η απόφασις αυτού και ανακοινού το αποτέλεσμα εις τα αρμοδίας αρχάς. δ) Παρακολουθεί τας εργασίας του Συνεδρίου αναφέρων περί αυτών εις τον επί των Οικονομικών Υπουργόν. ε) Διαβιβάζει εις τας αρμοδίας υπηρεσίας ευχάς ή γνώμας του Σώματος. στ) Επιτηρεί το εις το γραφείον αυτού ανήκον προσωπικόν. ζ) Ασκει και τα δι' ετέρων νόμων ανατεθειμένα αυτών καθήκοντα Περαιτέρω, το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 29 παρ.3 του ιδίου ως άνω Οργανισμού, στο οποίο έχει κωδικοποιηθεί το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 2 παρ.1 του ν.108/1943 (ΦΕΚ 136 Α') ορίζει ότι: «Το Συνέδριον δύναται οίκοθεν ή τη αιτήσει του παρ' αυτώ Γενικού Επιτρόπου να ανακαλή ή τροποποιεί οποτεδήποτε πράξεις αυτού εφ' όσον εκ νεωτέρων στοιχείων ήθελεν βεβαιωθή ότι αύται εστηρίχθησαν επί προϋποθέσεων μη υφισταμένων, ως επίσης δύναται να διορθοί πράξεις αυτού εκδοθείσας επί λογαριασμών δημοσίων υπολόγων προς επανόρθωσιν εσφαλμένης κατατάξεως διαχειριστικών πράξεων του υπολόγου εφ' όσον όμως εκ της διορθώσεως ταύτης δεν επέρχεται χρέωσις ή πίστωσις του υπολόγου». Εξάλλου το άρθρο 139 παρ.1 του π.δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (ΦΕΚ 304 Α') ορίζει ότι: «Προκειμένου περί

μη δικαστικής φύσεως υποθέσεων της αρμοδιότητας των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ο Πρόεδρος τούτων εντέλλεται τον Γραμματέα όπως ανακοινώσει τούτας εις τον Γενικόν Επίτροπον της Επικρατείας, ίνα ούτος εκφέρει την γνώμην του.»

Γ. Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι στον συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαστικό έλεγχο της διαχειρίσεως του δημοσίου χρήματος (προληπτικό και κατασταλακτικό) περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων και η απαίτηση της πρόβλεψης με κανονιστικές διατάξεις των δικαστικών οργάνων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που είναι επιφορτισμένα με τον έλεγχο αυτό, των συγκεκριμένων ελεγκτικών διαδικασιών καθώς και ενός τρόπου επίλυσης των διαφωνιών μεταξύ του διατάκτη της δαπάνης και του ασκούντος τον έλεγχο οργάνου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν τούτο αμφισβητεί τη νομιμότητα και κανονικότητα της συγκεκριμένης δαπάνης. Η ελεγκτική αυτή διαδικασία ανίχνευσης της παρανομίας, η οποία ανατίθεται σε όργανα της δικαστικής εξουσίας (Επιτρόπους) και εντάσσεται σε μια δικαστική λειτουργία, αφού διεξάγεται ως προηγούμενο της απόφασης ενός δικαστικού σχηματισμού, ο οποίος θα επιλύσει τελικώς την δημοσιονομική έριδα επί της νομιμότητας της δαπάνης, φέρει αναγκαιώς δικαστικό χαρακτήρα, καθώς επίσης και όλες οι πράξεις που πρόκειται να εκδοθούν στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής. Περαιτέρω, μέχρι την έναρξη ισχύος των διατάξεων του άρθρου 77 του ν.4055/2012 οι υποθέσεις διαφωνιών μεταξύ των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των οικείων διατακτών σχετικά με την θεώρηση ή μη χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής δαπανών επιλύονταν από το αρμόδιο Τμήμα του

Ελεγκτικού Συνεδρίου Η επί της διαφωνίας Πράξη του εν λόγω Τμήματος ως προς την νομιμότητα της συγκεκριμένης δαπάνης και τη θεώρηση του εντελλόμενου αυτήν χρηματικού εντάλματος, όπως παγίως έχει κριθεί από το Δικαστήριο τούτο, είναι Δικαστική Πράξη ως προερχόμενη από αμιγές δικαστικό συλλογικό όργανο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και έχει περιεχόμενο δικαστικό, εφόσον μ' αυτήν επιλύεται η δημοσιολογιστική έριδα που έχει προκύψει, ενώ δεν πρόκειται για «διοικητικού περιεχομένου» πράξη, ορολογία η οποία φέρεται να αποδίδεται στις πράξεις με τις οποίες ασκείται εξουσία δημόσιας διοίκησης, με μονομερή θέσπιση κανόνα δικαίου και ανεξαρτήτως της ιδιότητας του οργάνου από το οποίο αυτές προέρχονται, χωρίς όμως, σε κάθε περίπτωση, οι Πράξεις αυτές να παράγουν δεδικασμένο υπό την παραδεδεγμένη έννοια του όρου, εφ' όσον δεν τηρούνται κατά τη διαδικασία αυτή οι διατάξεις περί δημοσιότητας για την έκδοση δικαστικών αποφάσεων. Ακολούθως, οι Πράξεις αυτές των Τμημάτων μπορούσαν, όπως παγίως είχε κριθεί, να ανακληθούν, είτε διότι εμφιλοχώρησε κατά την έκδοσή τους πλάνη περί το δίκαιο ή περί τα πράγματα, είτε λόγω λογιστικού λάθους, είτε λόγω επίκλησης νέων κρίσιμων εγγράφων που δικαιολογούσαν την ανάκληση, χωρίς να είναι αναγκαίο στη περίπτωση αυτή, ελλείψει νομοθετικής ρύθμισης, να επιστρατευθούν τα περί αναλόγου εφαρμογής των κρατούντων επί της ανακλήσεως διοικητικών πράξεων, τα οποία είναι δυσχερώς προσαρμόσιμα στις εν λόγω Πράξεις (βλ Πρακτικά 28^{ης} Γεν. Συν. Ολ. Ελ.Συν. της 30-10-1991, Θέμα Γ', και 35^{ης} Γεν. Συν. Ολ. Ελ.Συν. 21-12-1988). Το αρμόδιο Τμήμα που εξέδωσε τις Πράξεις αυτές μπορούσε να επιληφθεί είτε οίκοθεν, είτε κατόπιν σχετικής

αίτησης του διατάκτη της δαπάνης. Ο δε δικαιούχος του χρηματικού εντάλματος δεν νομιμοποιείτο ενεργητικώς να ζητήσει την ανάκληση της Πράξης που τον αφορά, αλλά είχε τη ευχέρεια να υποβάλει σχετική αναφορά στον διατάκτη της δαπάνης ή απευθείας στο Πρόεδρο του αρμοδίου Τμήματος, δια της οποίας υπήρχε δυνατότητα να επανεξετασθεί η υπόθεσή του από το ως άνω Τμήμα και να ανακληθεί η Πράξη αυτή, εφόσον προσκομίζονταν νέα στοιχεία που τη δικαιολογούσαν (βλ. ενδεικτικά, Πράξεις IV Τμήματος 136/1996, VII Τμήματος 273, 247, 244, 225, 218 και 216/2011).

Δ. Ήδη, με τις ως άνω διατάξεις του άρθρου 77 του ν.4055/2012, θεσμοθετείται το πρώτον η αίτηση ανάκλησης, η οποία αφορά πλέον σε Πράξεις των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών και κρίνεται από το αρμόδιο Τμήμα, ενώ ασκείται «από αυτόν που έχει έννομο συμφέρον» εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την κοινοποίηση της Πράξης ή του Πρακτικού του Κλιμακίου στον οικείο φορέα» ορίζονται δε ως λόγοι αυτής η «πλάνη περί τα πράγματα» και «η πλάνη περί το νόμο». Επομένως, κατά το σαφές γράμμα του νόμου, δικαίωμα για την άσκηση της αίτησης ανάκλησης χορηγείται στον έχοντα έννομο συμφέρον να ανακληθεί η Πράξη αυτή. Το εν λόγω έννομο συμφέρον οριοθετείται, αφενός, εκ της γραμματικής και συστηματικής ερμηνείας των ως άνω διατάξεων, ως αναφερόμενο σ' αυτούς που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη Πράξη και αφετέρου, εκ της παραδεδεγμένης εννοίας του όρου κατά τη χρήση του, ως προϋπόθεση του παραδεκτού των ενδίκων βοηθημάτων, ως συνιστάμενο στο δυσμενές αποτέλεσμα που συνεπάγεται για τον αιτούντα η προσβαλλόμενη πράξη και

στην ούτως ωφέλεια που αυτός μπορεί να προσπορισθεί από την εξαφάνισή της. Σε κάθε περίπτωση, μετά την ως άνω νομοθετική ρύθμιση, δεν υφίσταται πλέον η παράλληλη δυνατότητα οίκοθεν ανάκλησης από τον Πρόεδρο του Κλιμακίου, δοθέντος ότι η αίτηση ανάκλησης εξετάζεται αποκλειστικά πλέον σε δεύτερο βαθμό, από διαφορετικό από τον εκδώσαντα τη Πράξη δικαστικό σχηματισμό, το Τμήμα, υπό πενταμελή σύνθεση, στο οποίο δεν μετέχουν οι ίδιοι Δικαστές που μετείχαν στο Κλιμάκιο, ενώ την οίκοθεν ανάκληση θα μπορούσε να επιληφθεί μόνο το όργανο πρώτου βαθμού κρίσης που εξέδωσε την Πράξη και είναι πλέον το Κλιμάκιο (βλ. ΣτΕ Ολομ.1581/2010,2403/1997). Ενόψει αυτών πρέπει να γίνει δεκτό ότι, μετά την έναρξη ισχύος του άρθρου 77 παρ.4 του ν.4055/2012 έννομο συμφέρον για την άσκηση της αίτησης ανάκλησης έχει καταρχήν ο διατάκτης της οικείας δαπάνης καθώς και ο φερόμενος ως δικαιούχος του χρηματικού εντάλματος καθόσον υφίσταται προφανή υλική βλάβη από τη μη πληρωμή σ' αυτόν της εντελλόμενης δαπάνης. Περαιτέρω, η νομοθετική ρύθμιση της διαδικασίας ανάκλησης και των οργάνων που θα επιληφθούν για να επιλύσουν οριστικά τη δημοσιονομική έριδα που εκκρεμεί, είναι προφανές ότι έχει ως έρεισμά της τη φύση της δημοσιολογιστικής διαφοράς και την εξ αυτής προκύπτουσα αδήριτη ανάγκη για ταχεία ολοκλήρωση του προληπτικού ελέγχου, ούτως ώστε να μην παρεμποδίζεται η δημοσιονομική δραστηριότητα των διοικητικών οργάνων, στο οποίο άλλωστε συμβάλλει, τόσο η σύντομη τριακονθήμερη προθεσμία για την άσκηση της αίτησης ανάκλησης, όσο και η απαγόρευση άσκησης δεύτερης αίτησης. Ενόψει αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατά τις ανωτέρω διατάξεις δεν θεμελιώνεται έννομο συμφέρον

από την ιδιότητα του δημότη ή του δημοτικού συμβούλου, καθόσον στην περίπτωση αυτή ο αιτών δεν περιλαμβάνεται στα πρόσωπα που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη Πράξη και κατά συνέπεια, ουδείς ειδικός (προσωπικός) δεσμός υφίσταται με τις εξ αυτής απορρέουσες έννομες συνέπειες, μη αρκούντος του γενικού ενδιαφέροντος του ανωτέρω για την τήρηση του νόμου ή του ειδικότερου ενδιαφέροντός του για την καλή διαχείριση της περιουσίας του οικείου Δήμου, το οποίο βεβαίως μπορεί να επιδιώξει με την άσκηση των προβλεπόμενων μέσων στο πλαίσιο του οικείου διοικητικού και δικαστικού ελέγχου της δραστηριότητας της δημόσιας διοίκησης (πρβλ. Ελ. Συν. Τμήμ. VI απόφ. 130, 53/2010). Αντίθετη ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων θα οδηγούσε στη αλλοίωση της φύσης της αίτησης ανάκλησης και την μετατροπή της σε *actio popularis*, η οποία θα παρέχεται σε οποιοδήποτε ενδιαφέρεται για τον έλεγχο των δημόσιων οικονομικών. Σε κάθε περίπτωση τέτοια διεύρυνση των προσώπων που νομιμοποιούνται να ασκήσουν αίτηση ανάκλησης, λόγω του μη συμβατού αυτής με το σκοπό της νομοθετικής ρύθμισης της αίτησης ανάκλησης, θα έπρεπε να προβλέπεται ρητώς εκ του νόμου.

Ε. Εξάλλου, στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 77 παρ.4 του ν.4055/2012 όπως αυτές ερμηνεύτηκαν στις προεκτεθείσες σκέψεις του παρόντος Πρακτικού, δεν ερείδεται αρμοδιότητα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για την άσκηση αίτησης ανάκλησης κατά Πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών, καθόσον αυτός δεν περιλαμβάνεται σ' αυτούς που αφορούσε η δημοσιολογιστική διαφορά επί της οποίας εκδόθηκε η

προσβαλλόμενη Πράξη, ούτε στα πρόσωπα που κατά τα προεκτεθέντα θίγονται άμεσα δικαιώματά τους από την Πράξη αυτή. Περαιτέρω η αρμοδιότητα αυτή δεν βρίσκει έρεισμα ούτε στις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 79 παρ.1 του “Όργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου”, όπου ορίζονται τα καθήκοντα του Γενικού Επιτρόπου ούτε, επίσης, στις πρόσφατες διατάξεις του άρθρου 112 παρ.9 του ίδιου ως άνω ν.4055/2012, με τις οποίες τροποποιήθηκε ο «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών» και επήλθαν μεταβολές στο θεσμό της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ούτε από καμία άλλη διάταξη της κείμενης νομοθεσίας. Εξάλλου, η αρμοδιότητα αυτή δεν δύναται να θεμελιωθεί ούτε στην επίκληση των διατάξεων του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 29 παρ.3 του “Όργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου” καθόσον η εν λόγω ρύθμιση αφορά στην ανάκληση ή τροποποίηση πράξεων που εκδόθηκαν στο στάδιο του κατασταλτικού ελέγχου και όχι πράξεων, όπως η προσβαλλόμενη, που έχουν εκδοθεί στο στάδιο του προληπτικού ελέγχου των δημοσίων δαπανών. Τούτο συνάγεται κατ’ αρχήν από το γράμμα των ως άνω διατάξεων που αναφέρεται ρητώς στον έλεγχο των «λογαριασμών δημοσίων υπολόγων» προεχόντως όμως, από τη συστηματική τους ερμηνεία, καθόσον για τη διακρίβωση του περιεχομένου μιας διάταξης, αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται απομονωμένα αλλά να συσχετίζεται με την ευρύτερη ενότητα των διατάξεων στις οποίες εντάσσεται και αποτελεί μέρος. Ειδικότερα στην προκειμένη περίπτωση η ως άνω ρύθμιση εντάσσεται στο Κεφάλαιο Η’ “Κατασταλτικός Έλεγχος Λογαριασμών και Απολογισμών. Όργανα – Διαδικασία Ασκήσεως αυτού” του “Όργανισμού Ελεγκτικού

Συνεδρίου” και συγκεκριμένα, στο ως άνω άρθρο 29 αυτού, το οποίο ρυθμίζει την άσκηση αίτησης αναθεώρησης κατά Πράξεων των Κλιμακίων που εκδίδονται στο στάδιο του κατασταλτικού ελέγχου των λογαριασμών δημοσίων υπολόγων, ο δε “Προληπτικός Έλεγχος Δαπανών” ρυθμίζεται στο Κεφάλαιο Ζ’ του ανωτέρω Οργανισμού (Πρβλ. Ελ. Συν. Β’ Κλιμ. Πράξη 661/2012). Η αρμοδιότητα αυτή δεν δύναται να θεμελιωθεί ούτε στην επίκληση του εν γένει θεσμικού ρόλου του Γενικού Επιτρόπου, ως εκπροσώπου του δημοσίου συμφέροντος (πρβλ. Ελ. Συν. Τμημ. V απόφ. 1674/2005) προεχόντως διότι, οι αρμοδιότητες των δημοσίων οργάνων πρέπει, σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας που διέπει την έννομη τάξη να είναι σαφώς ορισμένες και συγκεκριμένες και να ασκούνται ως ο νόμος ορίζει. Άλλωστε, το γεγονός ότι ο Γενικός Επίτροπος εκφέρει τη γνώμη του, σύμφωνα με το άρθρο 139 παρ.1 του π.δ/τος 1225/1981, σε όλες τις υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα των Τμημάτων ελέγχου δαπανών, δεν τον καθιστά μέρος της δημοσιολογιστικής διαφοράς που εγείρεται ενώπιον των Τμημάτων αυτών. Σε κάθε περίπτωση, στο στάδιο του προληπτικού ελέγχου των δημοσίων δαπανών όπου ο νομοθέτης πέραν της κατ’ άρθρο 139 παρ.1 του π.δ/τος 1225/1981 γνωμοδότησής του επί των μη δικαιοδοτικών υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου επέλεξε την άσκηση από το Γενικό Επίτροπο ελέγχου των οικείων Πράξεων των Κλιμακίων του προληπτικού ελέγχου, το προέβλεψε ρητώς, πρόβλεψη η οποία δεν θα ήταν αναγκαία στη περίπτωση γενικής εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 29 του “Οργανισμού Ελεγκτικού Συνεδρίου”. Συγκεκριμένα, το άρθρο 19 παρ.7 του εν λόγω Οργανισμού, όπως

ισχύει μετά την τροποποίησή του από το άρθρο 2 του ν.3060/2002, (ΦΕΚ 242 Α') προβλέπει ότι αιτήσεις ανάκλησης των Πράξεων των Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που εκδίδονται στο πλαίσιο του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος έλεγχος εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο του προληπτικού ελέγχου των δημοσίων δαπανών υποβάλλονται εκτός «από αυτόν που έχει σπουδαίο έννομο συμφέρον προς τούτο» και «από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας χάριν του δημοσίου συμφέροντος».

Z. Περαιτέρω από τις ως άνω διατάξεις του άρθρου 77 παρ.4 του ν.4055/2012 δεν προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης παρέμβασης ενώπιον του αρμοδίου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την εξέταση των αιτήσεων ανάκλησης των Πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών .Η δε σχετική νομοθετική πρόβλεψη είναι επιβεβλημένη καθόσον πρέπει να οριοθετηθούν οι προϋποθέσεις παραδεκτής άσκησης μιας τέτοιας παρέμβασης, κυρίως δε τα νομιμοποιούμενα να την ασκήσουν πρόσωπα και η προθεσμία άσκησής της, προϋποθέσεις βασικές για την διαμόρφωση του πλαισίου, βάσει του οποίου θα εξαχθεί η τελική κρίση επί της αχθείσας ενώπιον του Τμήματος δημοσιολογιστικής έριδας, ο καθορισμός των οποίων (προϋποθέσεων) ανήκει στο νόμο και δεν μπορεί να διαμορφωθεί νομολογιακά.

III. Σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν στην κρινόμενη υπόθεση πρέπει, κατά την άποψη της εισηγήσεως, να γίνουν δεκτά τα ακόλουθα:

Α' Να απορριφθεί ως απαράδεκτη σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (ανωτέρω σκέψη II παρ. Ε') η από 14-8-2012 αίτηση του Γενικού Επιτρόπου περί

ανάκλησης της προσβαλλόμενης Πράξης, διότι από καμία διάταξη της κείμενης νομοθεσίας προβλέπεται αρμοδιότητά του προς άσκηση τέτοιας αίτησης. Εξάλλου, εξ αφορμής της αίτησης αυτής, ούτε το Κλιμάκιο θα μπορούσε να επιληφθεί οίκοθεν την ανάκληση της προσβαλλόμενης Πράξης, δοθέντος ότι η αρμοδιότητα ανάκλησης ανήκει πλέον σε διαφορετικό από τον εκδώσαντα την Πράξη δικαστικό σχηματισμό, ήτοι μόνο στο Τμήμα υπό πενταμελή σύνθεση (βλ. σκέψη II παρ. Δ').

Β' Να απορριφθεί, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (βλ. σκέψη II παρ. Δ') ως απαράδεκτη, ελλείπει εννόμου συμφέροντος, η ασκηθείσα υπό την ιδιότητα της δημότη του Δήμου Γλυφάδας και δημοτικής συμβούλου του ίδιου Δήμου αριθμ. 48758/4-9-2012 αίτηση της Αθηνάς Λυγνού για την ανάκληση της ίδιας ως άνω Πράξης.

Γ' Να απορριφθούν σύμφωνα με τα προεκτεθέντα (ανωτέρω σκέψη II παρ. Ζ') ως απαράδεκτα τόσο το 53107/2-10-2012 «Υπόμνημα (Παρέμβαση)» των δικαιούχων των χρηματικών ενταλμάτων, στα οποία αφορά η προσβαλλόμενη Πράξη, Σπυρίδωνος Παπαδημητρίου, Χρήστου Παπαδημητρίου και Βασιλικής Παπαδημητρίου, όσο και η 54688/15-10-2012 «Αίτηση – Υπόμνημα» και το 57724/30-10-2012 «Συμπληρωματικό Υπόμνημα» του Δήμου Γλυφάδας που στρέφονται κατά της πιο πάνω αίτησης του Γενικού Επιτρόπου και έχουν κατ' ουσίαν το χαρακτήρα πρόσθετης παρέμβασης υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης Πράξης, καθόσον κατά την παρούσα διαδικασία δεν προβλέπεται η άσκηση παρέμβασης.

Ακολούθως, εφόσον τα ανωτέρω γίνουν δεκτά και απορριφθούν ως απαράδεκτες οι κρινόμενες αιτήσεις ανάκλησης καθώς και οι συναφώς ασκηθείσες παρεμβάσεις, έχω τη γνώμη, ότι παρέλκει η περαιτέρω έρευνα των λοιπών ζητημάτων που τίθενται από το Τμήμα, για τα οποία η Ολομέλεια θα γνωμοδοτούσε, εφόσον ήθελε γίνει δεκτό ότι ο Γενικός Επίτροπος έχει την αρμοδιότητα να ασκεί αίτηση ανάκλησης κατά των πράξεων των Κλιμακίων προληπτικού ελέγχου δαπανών

IV. Η Ολομέλεια, μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της, αποδέχθηκε ομόφωνα την ανωτέρω εισήγηση όσον αφορά τα ζητήματα που εκτέθηκαν στην προεκτεθείσα σκέψη III παρ. Β' και Γ', ενώ περαιτέρω αποδέχθηκε, κατά πλειοψηφία, την ανωτέρω εισήγηση, κατά το σκέλος αυτής που εκτίθεται στην σκέψη III παρ. Α'.

V. Μειοψήφησαν τρία (3) μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι η Αντιπρόεδρος Ανδρονίκη Θεοδοκάτου και οι Σύμβουλοι Γεώργιος Βοΐλης και Βασιλική Σοφιανού, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη:

Με τις διατάξεις του άρθρου 77 του ν.4055/2012 επιχειρείται η ορθολογική οργάνωση της διαδικασίας της επίλυσης των διαφωνιών και της γνωμοδότησης επί αμφιβολιών των Επιτρόπων σχετικά με τη νομιμότητα των ελεγχόμενων δαπανών, η οποία διαρθρώνεται σε δύο βαθμίδες (βλ. την οικεία αιτιολογική έκθεση). Ειδικότερα, προβλέπεται η μεταφορά της αρμοδιότητας άρσης των διαφωνιών και η γνωμοδότηση επί αμφιβολιών των Επιτρόπων ως προς τη θεώρηση ή μη χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής, στο πλαίσιο του προληπτικού ελέγχου των δαπανών, από το επίπεδο του Τμήματος σε εκείνο του

Κλιμακίου, ενώ το Τμήμα, ως ευρύτερος και υπέρτερος σχηματισμός, έχει αρμοδιότητα εξέτασης των σχετικών υποθέσεων σε δεύτερο στάδιο, ύστερα από την υποβολή αίτησης ανάκλησης της πράξης ή των πρακτικών του Κλιμακίου. Οι ρυθμίσεις αυτές υλοποιήθηκαν με τη ΦΓ8/22043/4.4.2012 κανονιστική απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου τούτου («Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθμ. ΦΓ8/16805/1999 καθώς και της υπ' αριθμ. ΦΓ8/15686/8.7.2002, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις υπ' αριθμ. ΦΓ8/22431/6.10.2004 και ΦΓ8/52557/6.12.2006 αποφάσεις της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου») (Β' 1213), με την οποία συστάθηκαν νέα Κλιμάκια προληπτικού ελέγχου των δαπανών, στους κόλπους των ήδη υφιστάμενων Τμημάτων του Δικαστηρίου, με προσδιορισμό της καθ' ύλην αρμοδιότητάς τους ανά κατηγορία δαπανών, εκ μεταφοράς από τα οικεία Τμήματα, καθορίστηκε δε ως αρμόδιο για την εξέταση των αιτήσεων ανάκλησης το Τμήμα εκείνο στο πεδίο του οποίου εντάσσεται το Κλιμάκιο που εξέδωσε την πράξη ή τα πρακτικά. Περαιτέρω, με τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 77 του ν.4055/2012 ρυθμίζεται η διαμορφωθείσα νομολογιακά δυνατότητα υποβολής αίτησης ανάκλησης των πράξεων ή πρακτικών που εκδίδονται επί διαφωνιών ή αμφιβολιών των Επιτρόπων κατά τη διαδικασία του προληπτικού ελέγχου από όποιον έχει έννομο συμφέρον, επιβάλλεται δε η υποχρέωση στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία του διατάκτη να κοινοποιεί στο φερόμενο ως δικαιούχο της εντελλόμενης δαπάνης την πράξη επιστροφής του Επιτρόπου, ώστε να λαμβάνει γνώση της σχετικής διαφωνίας. Με τις ως άνω ρυθμίσεις, όμως, δεν αποκλείεται η δυνατότητα υποβολής αίτησης ανάκλησης των ως άνω πράξεων ή

πρακτικών από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή η οίκοθεν ανάκληση αυτών από τον Πρόεδρο του οικείου σχηματισμού, που είχαν, επίσης, καθιερωθεί νομολογιακά. Και τούτο, διότι η εν λόγω νομοθετική παρέμβαση εστιάστηκε ρητά στη ρύθμιση της άσκησης αίτησης ανάκλησης από τρίτους, με τη θέσπιση προϋποθέσεων και περιορισμών (έννομο συμφέρον του αιτούντος, τριακονθήμερη προθεσμία, απαγόρευση άσκησης δεύτερης αίτησης), ούτως ώστε να ολοκληρώνεται η σχετική διαδικασία σε σύντομο χρόνο, ενώ σε καμία περίπτωση δεν έθιξε το δικαίωμα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, που απορρέει από το θεσμικό του ρόλο για την τήρηση της νομιμότητας, προς άσκηση αίτησης ανάκλησης κατά των πράξεων και πρακτικών που εκδίδονται στο πλαίσιο του προληπτικού ελέγχου δαπανών ή του Δικαστηρίου για οίκοθεν ανάκληση αυτών. Συνεπώς, και μετά την ισχύ του ν.4055/2012, παρέχεται η δυνατότητα άσκησης αίτησης ανάκλησης κατά των πράξεων και πρακτικών που εκδίδονται από τα Κλιμάκια προληπτικού ελέγχου στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας ενώπιον του Τμήματος στο πεδίο του οποίου εντάσσεται το Κλιμάκιο που εξέδωσε την πράξη ή το πρακτικό, ως αρμόδιο για την εξέταση των σχετικών υποθέσεων σε δεύτερο στάδιο, καθώς και η δυνατότητα οίκοθεν ανάκλησης αυτών από τον Πρόεδρο του οικείου σχηματισμού.

VI. Μετά από αυτά, πρέπει η υπό κρίση υπόθεση να αναπεμφθεί στο αρμόδιο **VII** Τμήμα για την περαιτέρω εξέταση αυτής.

Μετά το τέλος της συνεδριάσεως συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από τον Πρόεδρο, υπογράφεται από τον ίδιο και τη Γραμματέα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ

Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας

ΙΩΑΝΝΑ ΑΝΤΩΝΟΓΙΑΝΝΑΚΗ